

Secretariaat	SOK-Mededelingen	SOK-INFO	Algemeen adres
Ed Rousseau Papenweg 116 6212 CJ Maastricht Tel: 043-251475	Ton Breuls Bovenstraat 28 3770 Kanne/Riemst Tel: 09-3212454059	Joep Orbons Roserye 109 D 6228 DK Maastricht Tel: 043-618793	Natuurhistorisch Genootschap Postbus 882 6200 AW Maastricht

De stuurgroep van de SOK bestaat uit:

Ton Breuls	Voorzitter en SOK-mededelingen	09-3212454059
Ed Rousseau	Secretaris	043-251475
Ed de Grood	Vergunningen	043-293067
Han Bochman	Materiaalbeheer	043-433355
Joep Orbons	Internationale contacten, bibliotheek	043-618793
Rik Bastiaens	Ledenadministratie	043-211674
Roger Reinartz	Bibliotheek	043-215292
Olav Hensing	Bibliotheek	043-218473
Luc Walschot	Inventarisatie	

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

SOK-Groeves

De SOK heeft een aantal groeves in zijn beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Voor het betreden van deze groeves moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve	Beheerder	Tel:
Koelebosch groeve	Ed de Grood	043-293067
Roother groeve	Annelies Heynen	043-611357
Nieuwe groeve	Han Bochman	043-433355
Apostelgroeve	Ton Breuls	012-454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Ed de Grood	043-293067
Fallenberg groeve	(Nog) Niet toegankelijk	-

Bij inbraak in SOK groeve:

- Bij constatering van inbraak en/of vernielingen aan een van onze SOK groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog.
- Melden van vernielingen bij onderstaande personen, als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.
 - 1° Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
 - 2° Han Bochman, materiaalbeheer, 043-433355
 - 3° Ed de Grood, groeieopzichter, 043-293067
 - 4° Ton Breuls, voorzitter SOK, 09-3212454059
 - 5° Ieder ander stuurgroeplid.
- De SOK zal er dan voor proberen te zorgen dat de afsluiting van de groeve binnen vierentwintig uur hersteld is.

Voorpagina:

Op de voorpagina staat een tekening gemaakt door H. Duys.

Oproepen van en naar SOK-Leden

Nieuwe SOK leden

Wij heten als nieuw SOK-lid hartelijk welkom :

Haas, de J.A., Montfortstraat 26, 6433 JJ Hoensbroek

Louwette I., Boldersstraat 143, 3770 Riemst (B)

Moors J.H., Hersintlaan 18, 6217 AR Maastricht, 043-433278

Penders P., Cupidohof 42, 6215 SH Maastricht, 043-436932

Volgende SOK-Ledenavond

Vrijdagavond 10 december a.s. zal een videoband over de onderaardse kalksteengroeven vertoond worden. Deze voorstelling begint om 19:30 uur in de filmzaal van het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

In een ongeveer 2.5 uur durende samenstelling van documentaires zullen beelden te zien zijn van uiteenlopende aspecten van de mergelgrotten:

Het blokbreken (vroeger en nu), het mergelgebruik, historie, toerisme en gebruik (oa. militair) van de grotten, kronieken van instortingen, etc.

Er zijn beelden te zien uit de Sint Pietersberg, de Cannerberg, groeven in Canne, Zichen Zussen Bolder, Geulhem, etc.

Kortom, een interessante collage voor de grotliefhebber.

Ed Rousseau.

Genootschapsavond samen met SOK-Ledenavond

Op donderdag 6 januari is de genootschapsavond van de kring Maastricht van het Natuurhistorisch Genootschap. Zo als gebruikelijk wordt deze samen met de SOK georganiseerd. Via een SOK-Info worden de SOK leden nog geïnformeerd over de samenstelling van deze avond. Zie ook de aankondiging in het Maandblad.

Auteurs lijst SOK-Mededelingen

Paul Spreuwenberg heeft alle 20 SOK-Mededelingen ingebonden. Een probleem was echter de inhoudsopgave -met auteur- van de eerste 20 nummers: deze "inhoud" is op A4 formaat afgebeeld. Paul heeft deze A4 overgetild op een handzaam formaat A5 (het formaat van SOK-Mededelingen)

Belangstellenden kunnen tegen vergoeding van de verzendkosten bij Paul terecht door f 1,00 over te maken op zijn postgironummer 1199702, ten name van Paul Spreuwenberg, Aan de Slagboom 2, Landgraaf. Op het strookje s.v.p. vermelden "SOK".

Redactie SOK-Mededelingen.

SOK-Mededelingen

Het is weer enige tijd geleden dat SOK-Mededelingen nummer 20 is uitgekomen. Het uitbrengen van SOK-Mededelingen is afhankelijk van aangeleverde artikelen. Daarom is het nu pas dat SOK-Mededelingen nummer 21 gevuld is. Evenals de vorige uitgave, wordt SOK-Mededelingen 21 een dubbeldik themanummer over het onderaardse Valkenburg. SOK-Mededelingen 21 zal in december verschijnen.

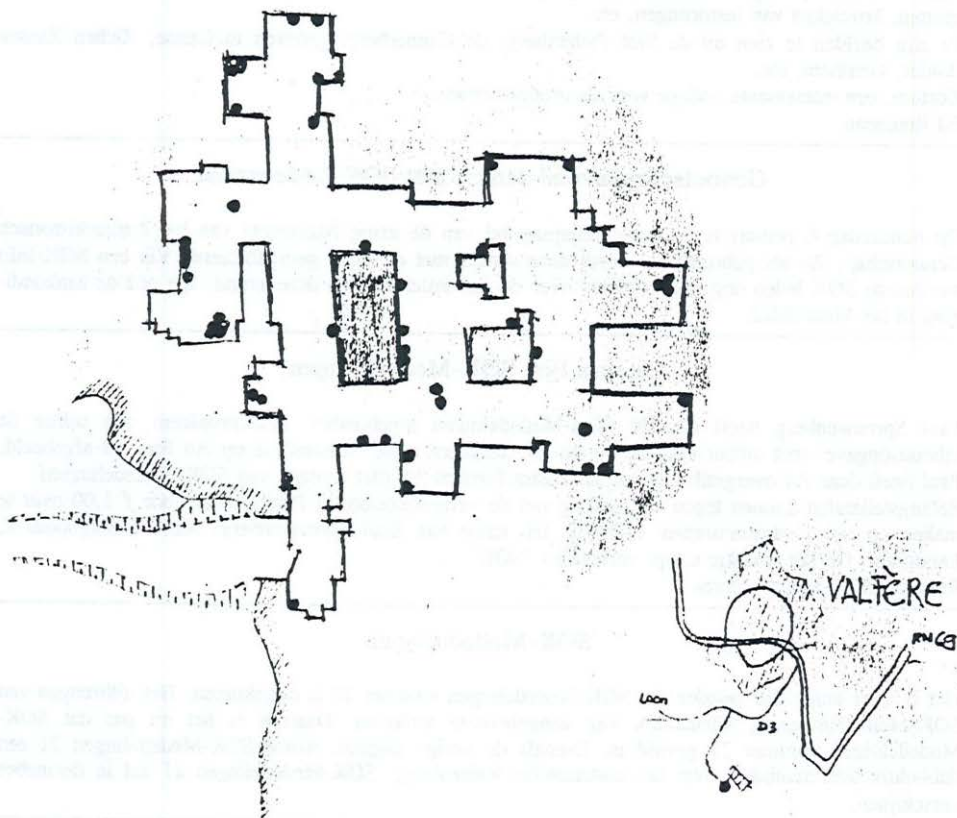
Oproepen van en naar SOK-Leden

Verslag symposium Praag

In augustus was in Praag in Tsjechië een symposium over allerlei ondergrondse zaken. Op de afgelopen SOK-ledenavond is hiervan een dia-serie getoond. Ton Breuls en Joep Orbons hebben een uitgebreid verslag hiervan gemaakt. Het is te lang om in SOK-info op te nemen. Degene die graag een gratis copie van dit verslag hebben willen, kunne dit bij Ton of Joep ophalen. Dit verslag kan u ook toegezonden worden na overmaking van de portokosten ad f 2,50 op bankrekening nr. 864700202 tnv. M.M.A. Breuls, ondervermelding van "Praag", vergeet niet uw naam en adres te vermelden.

OPROEP

Van wie is dit kaartje van een kleine groeve met relatief veel vleermuizen? De groeve lijkt zich in Frankrijk te bevinden bij VALFÈRE, mogelijk in de buurt van LAON. Kent iemand deze locatie? Dit kaartje werd door Jos Cobben in zijn archief gevonden maar hij kent de herkomst niet. Informatie graag naar Jos Cobben of Ed de Grood. Vast hartelijk dank!

Berg(S)lopers

Vroeger had het meerendeel van de berglopers met elkaar één ding gemeen: hun voorliefde voor de berg. Ze hadden respect voor het ondergrondse, en dachten er niet over dit te vernielen.

De laatste tijd is hier een negatieve kentering in gekomen. Zoals we allemaal weten worden nogal wat vernielingen en zelfs inbraak en diefstal gepleegd. Maar al te vaak wordt de naam van de SOK, vooral in Valkenburg, met deze vernielingen in verband gebracht.

De SOK is hier zeer ongelukkig mee. Wij proberen de berglopers een onderdak te geven om met de berg bezig te zijn. Enerzijds om gezellig de sfeer van berglopen met elkaar te kunnen beleven, anderzijds om een platform te bieden voor onderzoek en publicatie. Dit werk dat de SOK reeds meer dan 20 jaar uitoefent, heeft geleid tot brede erkenning.

Door recente acties van zogenaamde berglopers die met spuitbus, drugs, motoren en ander bergvijandig tuig menen te moeten berglopen zijn de bonafide groevenlopers in een slecht daglicht komen te staan. De zogenaamde berglopers kunnen zich beter berglopers noemen. Verontrustend is het feit dat deze berglopers van heinde en verre komen, tot Duitsland, Walonië en Holland toe. Zelfs afgelegen Belgische groeven zijn niet meer veilig.

De SOK is bezig een inventarisatie te maken van de door deze berglopers gebruikte bergtekens, namen, data en andere tekens van activiteit. Dit heeft reeds geleid tot het terugvinden van gestolen goed. Enkele van de hardnekkig terugkerende bergtekens laten we hiernaast als voorbeeld volgen. Ze zijn iedere keer in verband te brengen met inbraak, diefstal en vernielingen.

Iemand die informatie denkt te hebben over de identiteit of voorvallen wordt verzocht contact op te nemen met Joep Orbons. Al deze gegevens zullen vertrouwelijk worden behandeld.

SOK-Stuurgroep

"MERGEL"

Als fanatiek mergelgrot-bestormers gaan we naar bed of staan we op met het woord "mergel". Het liefst zouden sommigen van ons in de Mergelstraat in Mergelburg of Mergeltricht willen wonen. In Maastricht zijn twee straten die met "mergel" beginnen: de Mergelweg en de Mergelruwe.

Waar komen deze namen vandaan?

Allereerst de Mergelweg op Sint-Pieter.

Voor de annexatie van de gemeente Sint-Pieter en Oud-Vroenhoven bij Maastricht liepen in beide dorpen Cannerstraten. Twee gelijke namen in één gemeente moest natuurlijk vermeden worden. Daarom werd de Cannerweg in Oud-Vroenhoven de Cannerweg en werd de Cannerstraat van Sint-Pieter omgedoopt tot Mergelweg.

Eigenlijk een logische keus, want de weg loopt pal langs de voet van de Sint-Pietersberg.

Dan is er nog de Mergelruwe in Malberg. Wat zou Malberg met mergel te maken kunnen hebben? Henk Hillegers heeft me ooit verteld dat de naam "Mal" iets met de verdediging te maken heeft. Rondom Maastricht zijn drie zo'n namen te vinden: Mal-berg, Eben Emael (Ey-mal) en Bemelen (By-mal of iets dergelijks). Henk weet daar alles van.

Maar mergel?

Toch wel, omdat hier het woord mergel staat voor een vochtmaat. mergel is gelijk aan twee pinten en een pint is vijf of zes centiliter. Zodoende. Wellicht is hiermee ook de dorst verklaard, ná het bezoek aan de berg; de dorst naar pinten, mergel dus...

Ton Breuls

✱ Z

PIETER

A

TBI

JOESUF

JOZEPH

R

18
4
1993

AdJE
GBL

4

MEN

Kerstmis te Kanne in 1798

Het weder was niet al te guur, dit jaar in December; hoewel men toen in de officiële stukken 3 Nivose schreef, bleven de mensen van Kanne nog altijd rekenen volgens de oude kalender, die 23 December aanwees. Peter Hoen begaf zich in de vroege namiddag, de bijl op de schouder naar de Bosberg, waar een gevelde boom gekleefd moest worden; straks zou zijn geboortige Geert Vryens met de kar komen het hout opladen.

Morgen was het kerstavond; doch welk een kerstmis! Ze zouden niet eens een kerstnacht mis hebben; zelfs geen mis op deze hoogdag. Al zes maanden was en bleef de kerk gesloten, sinds de pastoor had moeten onderduiken. En toch zou kerstmis gevierd worden. Men had er over gesproken, als men 's avonds rond het haardvuur zat. Daarom zou Peter nu grote houtblokken kappen, dat, nog niet heel droog lang zou branden; en rond de open haard gaat men dan een oud kerstlied zingen, niet te hard, want soms patrouilleerden sansculotten, zoals men de franse soldaten noemde, door het dorp; en men zou vertellen van kerstmis en de rozenkrans bidden thuis.

Peter ontdeed zich van zijn bovenfrak, zet de bijl even neer, spuwde in de handen en begon zijn werk.

Langs de boswegel naderde iemand, een leurder naar het scheen, met zijn mars aan een riem over de schouder; wellicht een die Kanne introk om te venten.

"Dag Peter" groette de vreemde man, waarop de hakker zijn bijl met een houw in het hout steken liet, zo verwonderd was hij dat die vreemdeling hem met zijn naam noemde. Doch al gauw had hij onder de vermomming zijn pastoor herkend; "wel, heer pastoor, wat een verrassing!" - "Niet te hard, Peter, noem mij niet met die naam, want het is nog te onveilig! Wat nieuws is er in Kanne?" - "Och, 't gaat zo al maar stillekens! Nu voelt men eerst aan, wat het is zonder priester te zijn. Er is geen zondag meer, als wij niet naar de kerk kunnen gaan." - "Peter, jongen, de tijden zullen wel eens veranderen; ik heb maar eens geriskeeerd naar hier te komen want ik hunker naar nieuws. Zijn er mensen gestorven?" - "Wacht eens; Jachem Colson zijn vrouw stierf in het voorjaar; dan het kind van Geert Vryens." - "Ja, die heb ik zelf nog begraven." - "Daarna is Lisbeth Thennissen gestorven, voor een paar maand; wat heeft ze toch naar een priester gevraagd; maar ja, ze hebben voortdurend gebeden aan haar ziekbed, en toen ze dood was, hebben ze haar begraven op het kerkhof; ze hebben het lijk voor de kerkdeur gezet, en hebben daar wat gebeden, alvorens ze te begraven." - "'t is droevig!" - "Of het droevig is, heer pastoor; en kinderen die nog op het doopsel wachten. Kindjes die sterk genoeg zijn, laat men wachten, anderen worden in de nood gedoopt." - "Is er nu misschien de een of andere die ge kunt verwittigen, in 't geheim natuurlijk, dan zou ik deze of morgen avond eens komen; maar oppassen. Hoe is 't met de koster?" - "Och, die heeft al lang spijt over wat hij gedaan heeft, geloof ik, in elk geval hij gaat schuw over de straat; in 't begin zette hij nogal een hoge borst op; maar nu ziet ge hem haast niet meer. Ja, heer pastoor, bij Geert Schepers is een jongetje geboren verleden maand" - "Bij welke Schepers is dat?" - "Bij Geert, de man van Cathrien Eycken, aan de lindeboom." - "Luister, Peter, verwittig ze dat ik het kind zal komen dopen." - "Wees maar voorzichtig, want daar aan de linde ziet men nog al veel van dat vreemd gespuis." - "Wel, Peter, verwittig ze, dat ze morgen hier in de berg komen met het kind; verwittig de een en de andere die ge goed kunt vertrouwen; maar niet te veel, dat zou opvallen. Ik zal dan de H. Mis opdragen en het kind dopen." - "Afgesproken, heer pastoor, maar ik mag toch wel de vrouw meebrengen." - "Goed, maar geen kinderen, die kunnen soms iets laten ontvallen, en dat is ook gevaarlijk voor u. Ik zal hier in de berg, kort onder het kasteel een schuiloord gaan zoeken en alles in gereedheid brengen. Ik ga nu in stilte weg. Afgesproken dus!" - "Ja, heer pastoor, dan zullen we toch iets kerstmis hebben."

's Anderendaags, in de avonduren, ging de een en de andere de berg in. Blij hun pastoor in hun midden te hebben, hadden die enkelen gebiecht en daarna nog wat gepraat. De pastoor wilde zijn schuilplaats niet verraden; trouwens, had hij gezegd, hij bleef nooit lang op een plaats. Hij gaf hun de raad, want "ge weet nooit hoe land O.L. Heer ons in de beproeving zou laten", om thuis de catechismus aan de kinderen te leren 's avonds, en beloofde nog wel eens terug te komen over kort, als dit veilig kon geschieden.

Men had gewacht tot in de late avond, om het kind te brengen dat moest gedoopt worden, dit om

geen argwaan te wekken; maar niemand had ze gemerkt.

Daar in de grot heeft de pastoor zijn parochiaantjes gedoopt, terwijl niet verre vandaar, op het kasteel franse officieren zich aan 't vermaken waren in spel en drank, en Mademoiselle Veugen van Maastricht huldigde, de godin van de Rede, die in een ontwijde kerstnacht, in liederlijk ontrend gedoe en gebras met 's lands vijanden haar eer en haar geloof versmachtte in overdadig gedrink.

Archief Luc Walschot.

Indonesië ondergronds

Dat ondergrondse gangen niet uniek voor Maastricht zijn weten we al langer. Europa is er vol van, getuige de vele excursies en internationale symposia. Maar dat de SOK ook nog op zoek gaat naar ondergrondse gangen in Indonesië die misschien verbinding hebben met de Sint Pietersberg is wel erg nieuw.

Tijdens mijn vakantie in Indonesië van afgelopen maand heb ik gezocht naar allerhande door mensenhanden gemaakte ondergrondse gangen. Hieronder een lijstje van een aantal zaken die ik gevonden heb:

- Tijdens een wandeling door een stuk jungle in Sumatra stond ik ineens voor een groot gat in een rots wand. Het bleek een tunnel van ongeveer 20 meter lengte te zijn die de Nederlanders aangelegd moeten hebben voor een weg die nu omgeleid is. Een leuk detail is dat het ene uiteinde van de tunnel op een half verrotte brug uitkomt over een beekje.
- In Bukit Tinggi op Sumatra hebben de jappers tussen 1942 en 1945 een gangenstelsel gemaakt in een stuk berg om te gebruiken als bunker en uitzichtpost. Er is in totaal 1400 meter gang die door Indonesische slaven uitgehakt moest worden. Vele hebben dat niet overleefd.
- Op Bali trof ik tijdens een wandeling door de rijstvelden een aantal tunneltjes aan die het water van het ene dal naar het andere dal brengen. Voor de productie van rijst is veel water nodig, en de Balinezen zijn meesters in het aanleggen van water-distributie systemen. Ze schuwen daarbij dus ook de aanleg van tunnels niet.
- Bali is het eiland van de tempels. Zeker iedere kilometer is wel een tempel(tje) te vinden. Een van die tempels heeft zelfs een paar ondergrondse gangen. Deze tempel heet Goa Gadjah (Olifanten grot) naar een Hindoeïstische god-symbool. Het is een gang met twee zijgangen van in totaal ongeveer 30 meter. De gangen hebben nissen die dienst doen als een soort altaartjes.
- Nog altijd op Bali trof ik langs de weg een tiental gaten in een rotswand aan. Deze werden aan een onderzoek onderworpen. Het blijken ook weer gangen die de Jappers tussen 1942 en 1945 hebben gemaakt. De gangen gingen niet diep de berg in en lijken mij aangelegd om de weg en dichtbij gelegen brug te kunnen observeren en verdedigen in geval van een aanval. De plaatselijke bevolking kon me verder niets vertellen over de gangen. Voor hun waren de gangen heilig en vervuld van allerlei onheil, dus ik mocht ook niet te diep naar binnen.

Op een van de volgende SOK avonden zal ik wel een aantal dia's laten zien van deze onderaardse zaken.

Joep Orbons

AFZ: NL 6228 DK 109 D